

УДК 330.322:339.727.22(4-6ЄС)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.214.89-99>

Донковцев Д.О.

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Donkovtcev Denys

V. N. Karazin Kharkiv National University

<https://orcid.org/0009-0006-4514-7593>

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ІНТЕГРАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КРАЇН ЄС

У статті удосконалено методику розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн ЄС. Запропонований підхід ґрунтується на поєднанні результативних показників фактичного залучення іноземного капіталу з параметрами інституційної якості, макроекономічної стійкості, структурного потенціалу та фінансової спроможності економіки. Індекс сформовано за п'ятьма функціональними субіндексами: реалізованою інвестиційною активністю, нормативно-інституційним середовищем інвестування, макроекономічною стабільністю, ринковою та структурною спроможністю, інвестиційно-фінансовою інфраструктурою. Проведено розрахунок індексу для країн ЄС за 2015-2024 рр., здійснено їх компаративну оцінку та структурну декомпозицію джерел інвестиційних переваг і обмежень. Визначено групи країн із різними моделями формування інвестиційної привабливості.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, країни ЄС, інтегральний індекс, прямі іноземні інвестиції, інвестиційне середовище, інституційна якість, макроекономічна стійкість, структурний потенціал, фінансова спроможність, компаративний аналіз.

METHODOLOGICAL APPROACH TO THE INTEGRAL ASSESSMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF EU COUNTRIES

The article is devoted to improving the methodology for the integral assessment of the investment attractiveness of EU countries. The relevance of the study is determined by increasing competition for international capital and by the substantial heterogeneity of European economies in terms of institutional, macroeconomic, structural and financial parameters. Assessing investment attractiveness solely through the volume of foreign direct investment does not fully reflect the quality of the investment environment, since high levels of capital inflows or accumulated investment may be associated with the role of certain countries as financial hubs, the specific features of tax and corporate models, or irregular transnational transactions. The purpose of the article is to improve the methodology for calculating the integral index of investment attractiveness of EU countries by combining performance indicators of actual foreign capital attraction with parameters that determine the stability, predictability and long-term capacity of an economy to support investment processes.

The research methodology is based on an integral approach, normalization of initial indicators, aggregation of normalized values, comparative analysis and structural decomposition of the results. The integral index is formed based on five functional subindices: realized investment activity, the regulatory and institutional investment environment, macroeconomic stability, market and structural capacity, and investment and financial infrastructure. This calculation logic makes it possible to consider not only the achieved level of foreign capital attraction, but also the conditions that determine a country's ability to retain investors, reduce risks, and provide financial and structural support for investment activity. The calculations were performed for EU countries for the period 2015-2024.

The obtained results indicate substantial differentiation among EU countries in terms of the level and sources of investment attractiveness. The highest values of the integral index are characteristic of Ireland, Malta, Luxembourg, Denmark, Germany and Cyprus, however, their positions are shaped by different combinations of advantages. In small open economies and financial hubs, the key role is played by the intensity of international capital flows, external economic openness and financial infrastructure. In institutionally mature economies, greater importance is attached to regulatory quality, macroeconomic predictability and the balance of the financial system. Countries in the middle segment demonstrate partial realization of investment advantages in the presence of certain institutional, macroeconomic or financial constraints. The lowest index values were recorded in economies where several groups of constraints simultaneously weaken the overall quality of the investment environment.

The practical value of the results lies in the possibility of using the proposed methodology to compare EU countries comprehensively, identify the sources of their investment advantages and constraints, and substantiate a typology of economies according to the nature of investment attractiveness formation. The developed index may be applied to studies of investment policy, the strategic positioning of countries in global capital flows, and further analysis of Ukraine's

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Донковцев Д.О., 2026

convergence towards the EU's investment environment.

Keywords: investment attractiveness, EU countries, integral index, foreign direct investment, investment environment, institutional quality, macroeconomic stability, structural potential, financial capacity, comparative analysis.

JEL classification: F21, C43, O52, E22.

Постановка проблеми. Глобальна конкуренція за інвестиційний капітал посилює вимоги до якості оцінювання інвестиційної привабливості країн, оскільки обсяги залучених прямих іноземних інвестицій не завжди відображають реальний стан інвестиційного середовища. Для країн ЄС ця проблема є особливо актуальною через значну неоднорідність економік за масштабами ринку, інституційною якістю, макроекономічною стійкістю, структурною спеціалізацією та фінансовою спроможністю. Високі показники припливу або накопичення іноземного капіталу можуть бути пов'язані не лише з довгостроковими інвестиційними перевагами, а й з роллю окремих країн як фінансових хабів, особливостями податково-корпоративних моделей чи нерегулярними транснаціональними потоками капіталу.

Науково-практична актуальність теми зумовлена потребою в методиці, яка дає змогу оцінювати інвестиційну привабливість країн ЄС як багатокомпонентну систему, де фактичне залучення іноземного капіталу поєднується з параметрами інституційної якості, макроекономічної стійкості, структурного потенціалу та фінансової спроможності економіки. Інтегральне оцінювання створює аналітичну основу для порівняння країн, виявлення джерел їхніх інвестиційних переваг і обмежень, а також обґрунтування типології за характером формування інвестиційного середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про значну увагу науковців до проблеми кількісного оцінювання інвестиційної привабливості країн, інвестиційного потенціалу та здатності національних економік залучати прямі іноземні інвестиції. В більшості праць інвестиційна привабливість розглядається як багатовимірне явище, що формується під впливом економічних, інституційних, ринкових, інфраструктурних і фінансових параметрів.

Одним із базових для розвитку індексного підходу є дослідження А. П. Гро та М. Віха [1], в якому запропоновано композитний показник привабливості країни-реципієнта для прямих іноземних інвестицій і обґрунтовано доцільність переходу від аналізу окремих показників до інтегрованого вимірювання характеристик, що впливають на інвестиційні рішення. А. Маза та Дж. Вільяверде [2], Р. Делль'Анно та В. А. Страт [3] поглиблюють цей напрям у європейському контексті: у першому дослідженні розроблено індекс потенціалу залучення ПІІ для регіонів ЄС із використанням факторного аналізу, у другому – оцінено потенціал економік країн ЄС щодо залучення ПІІ на основі композитного індексу.

Окремий напрям становлять праці, в яких інвестиційна привабливість оцінюється із застосуванням складних аналітичних інструментів. М. Мурат і Т. Піротті [4] запропонували нечіткий підхід до ранжування країн за привабливістю для ПІІ, де ваги показників визначаються на основі експертних правил та економет-

ричних оцінок. Й. Брунецкене, Р. Юцевічюс, І. Зікене, Й. Рапсікевічюс і М. Лукаускас [5] використали штучні нейронні мережі для оцінювання інвестиційної привабливості європейських країн, а І. Алон, В. П. Г. Бретас, А. Скліп і А. Пальтрінієрі [6] розробили індекс привабливості greenfield FDI із застосуванням факторного аналізу та машинного навчання.

Інституційний і багатовимірний аспекти оцінювання інвестиційної привабливості розкрито у працях С. Л. Соркару, Ф. М. Нуце, С. К. Топлічану, А. М. Амброзіє [7], Дж. Касаєвої [8], Б. Москаленка, О. Люльова, Т. Пімоненка [9], Є. О. Яськова та В. Л. Смесової [10]. С. Л. Соркару та співавтори [7] досліджують привабливість країн Східного партнерства для ПІІ з інституційної перспективи, що є значущим для країн, які перебувають у полі економічного зближення з ЄС. Дж. Касаєва [8] пропонує методику оцінювання потенціалу країн щодо залучення ПІІ через систему інтегральних показників, які охоплюють інфраструктуру, науку й освіту, екологію та здоров'я населення, технології й соціально-економічні умови. Б. Москаленко, О. Люльов і Т. Пімоненко [9] аналізують взаємозв'язок ключових вимірів інвестиційної привабливості країни, а Є. О. Яськов і В. Л. Смесова [10] систематизують рейтингові підходи до оцінювання інвестиційної привабливості країни та окреслюють обмеження методик міжнародних рейтингових агентств.

Невирішеною частиною загальної проблеми залишається формування методики інтегрального оцінювання інвестиційної привабливості країн ЄС, придатної не лише для ранжування економік, а й для багаторівневої діагностики джерел їх інвестиційних переваг і обмежень. В наявних дослідженнях переважає фокус або на прямих іноземних інвестиціях як результативному показнику, або на окремих групах детермінант, інституційних, макроекономічних, інфраструктурних, технологічних чи рейтингових.

Недостатньо розробленим залишається підхід, в межах якого інвестиційна привабливість країн ЄС оцінюється як багатокомпонентна система, де реалізована інвестиційна активність, нормативно-інституційне середовище, макроекономічна стабільність, ринкова та структурна спроможність, а також інвестиційно-фінансова інфраструктура інтегруються в єдиний індекс.

Мета статті – удосконалення методики розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн ЄС шляхом поєднання результативних показників фактичного залучення іноземного капіталу з параметрами інституційної якості, макроекономічної стійкості, структурного потенціалу та фінансової спроможності економіки. Реалізація поставленої мети передбачає формування системи функціональних субіндексів, проведення багаторівневої діагностики інвестиційного середовища, структурну декомпозицію інвестиційної привабливості за ключовими складовими та обґрунтування типології країн ЄС за характером поєд-

нання інвестиційних переваг і обмежень у глобальному контексті.

Методи дослідження. Для досягнення мети статті використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, метод теоретичного узагальнення застосовано для систематизації наукових підходів до оцінювання інвестиційної привабливості країн та обґрунтування її багатокомпонентної природи. Метод структурно-логічного аналізу використано під час формування архітектури інтегрального індексу, що охоплює п'ять функціональних субіндексів: реалізовану інвестиційну активність, нормативно-інституційне середовище інвестування, макроекономічну стабільність, ринкову та структурну спроможність, інвестиційно-фінансову інфраструктуру. Індексний метод покладено в основу кількісного оцінювання інвестиційної привабливості країн ЄС. Для забезпечення порівнянності показників, виражених у різних одиницях виміру, застосовано нормалізацію вихідних даних з урахуванням наряду впливу кожного індикатора на інвестиційну привабливість; подальше агрегування нормалізованих значень здійснено на рівні окремих субіндексів та інтегрального індексу. Компаративний метод використано для порівняння результатів, динамічний аналіз – для оцінки змін інвестиційного середовища країн ЄС в 2015-2024 рр., метод структурної

декомпозиції – для визначення внеску окремих функціональних складових у формування підсумкового рівня інвестиційної привабливості.

Виклад основних результатів дослідження. Розрахунок інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн ЄС ґрунтується на трактуванні інвестиційного середовища як системи взаємопов'язаних параметрів, поєднання яких дає змогу уникнути звуження інвестиційної привабливості до обсягів ПІІ та врахувати умови, від яких залежить довгострокова спроможність країни залучати й утримувати інвестиційний капітал.

Інтегральний індекс сформовано за п'ятьма функціональними субіндексами: реалізованою інвестиційною активністю, нормативно-інституційним середовищем інвестування, макроекономічною стабільністю, ринковою та структурною спроможністю, інвестиційно-фінансовою інфраструктурою. Кожен субіндекс відображає окремий вимір інвестиційної привабливості, а їх узгодження в межах єдиної аналітичної моделі забезпечує можливість порівняння країн ЄС, структурної декомпозиції отриманих результатів і подальшого визначення інвестиційних переваг та обмежень. Логіку побудови інтегрального індексу представлено на рис. 1.

Рис. 1. Структура індексу інвестиційної привабливості ЄС

Джерело: розроблено автором.

Запропонована композиція індексу передбачає послідовне агрегування показників від рівня окремих складових до рівня функціональних субіндексів, а далі, до інтегрального показника інвестиційної привабливості країни. Для забезпечення порівнянності індикаторів, виражених у різних одиницях виміру, попередньо здійснено їх нормалізацію. Після цього розраховано середні значення в межах кожного субіндексу та сформовано узагальнений показник за досліджуваний період 2015-2024 рр.

Перший блок оцінювання становить субіндекс «Реалізована інвестиційна активність». Його зміст пов'язаний із фактичним залученням іноземного капіталу та дає змогу оцінити не лише масштаби припливу ПІІ, а й інтенсивність інвестиційних потоків відносно розміру економіки, чисельності населення та внутрішнього капіталоутворення. Агрегування нормалізованих значень зазначених показників дало змогу визначити середній рівень реалізованої інвестиційної активності кожної країни ЄС за 2015-2024 рр. (рис. 2).

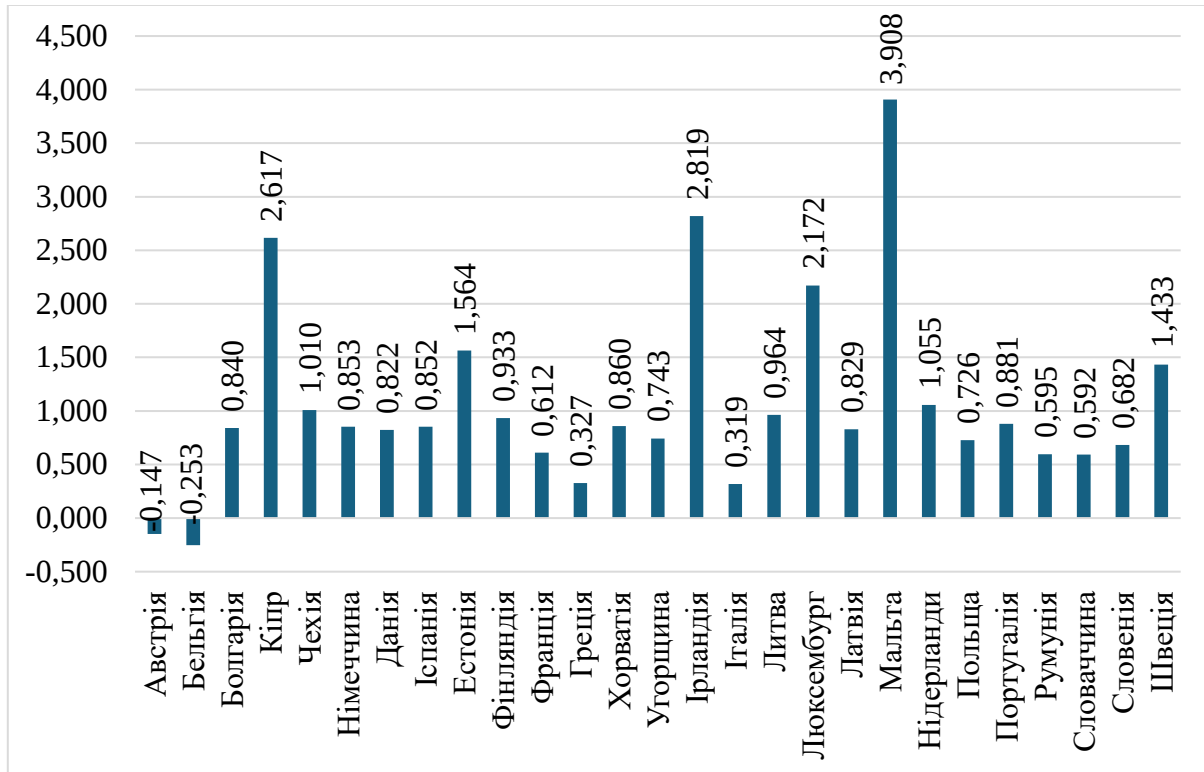

Рис. 2. Узагальнений показник субіндексу 1 «Реалізована інвестиційна активність» ЄС за 2015-2024 рр.

Джерело: розраховано автором за [11-16].

Найвищі значення сформувалися у групі малих відкритих економік і фінансово-інвестиційних хабів, Мальти, Ірландії, Кіпру та Люксембургу. Їхні позиції пов'язані з високою концентрацією транснаціональних потоків капіталу, значною роллю корпоративних структур і глибокою інтеграцією у глобальні фінансові мережі. Більшість країн ЄС утворює групу зі стабільними, але помірними значеннями субіндексу. До неї належать економіки, в яких приплив ПІІ має більш збалансований характер і менше залежить від нерегулярних транснаціональних фінансових операцій. Від'ємні значення Австрії та Бельгії вказують на нестабільність окремих компонентів інвестиційних потоків у досліджуваному періоді, що підтверджує доцільність використання не одного показника ПІІ, а системи взаємопов'язаних індикаторів.

Наступний блок інтегрального оцінювання охоплює нормативно-інституційне середовище інвестування. Його включення до індексу зумовлене тим, що формальне залучення капіталу не гарантує стійкої інвестиційної привабливості без належного рівня політичної стабільності, якості регулювання, захисту прав

власності та контролю корупції. Після нормалізації зазначених показників їх інтегровано в узагальнений субіндекс нормативно-інституційного середовища інвестування (рис. 3).

Найвищі позиції займають Данія, Люксембург, Швеція, Нідерланди, Фінляндія та Мальта. Для цих країн характерне поєднання політичної передбачуваності, ефективного регулювання, високого рівня правового захисту та розвинених механізмів контролю корупції. Основна група країн ЄС формує середній інституційний кластер із показниками, близькими до одиниці. До нього належать Німеччина, Франція, Ірландія, Чехія, Естонія, Литва, Польща та низка інших держав, які мають достатній рівень нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності, хоча окремі складові інституційного середовища не мають однаково високої стійкості. Найнижчі значення субіндексу зафіксовано у Болгарії, Румунії, Греції та Італії. В цих країнах інвестиційне середовище обмежується нижчою ефективністю регуляторних механізмів, проблемами правозастосування та слабкою результативністю антикорупційної політики.

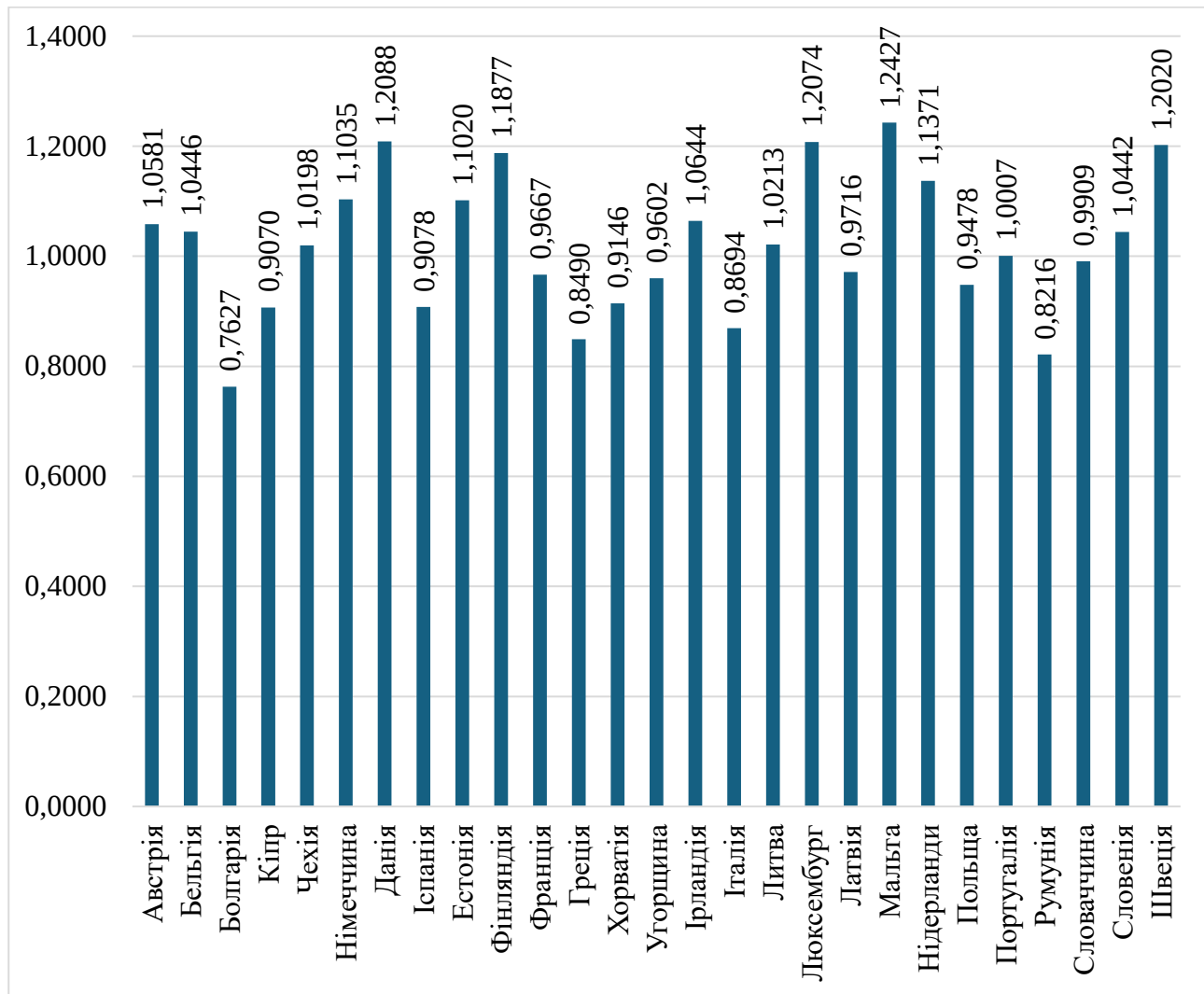

Рис. 3. Узагальнений показник субіндексу 2 «Нормативно-інституційне середовище інвестування» країн ЄС за 2015-2024 рр.
Джерело: розраховано автором за [17].

Третій блок інтегрального оцінювання становить субіндекс «Макроекономічна стабільність». Його включення до індексу пов'язане з необхідністю врахування ризикового контуру інвестиційного середовища, оскільки рішення інвесторів залежать не лише від інституційних правил, а й від динаміки економічного зростання, інфляційного тиску, стану ринку праці та зовнішньоекономічної рівноваги. Агрегування нормалізованих значень цих показників дозволило оцінити середній рівень макроекономічної стійкості інвестиційного середовища країн ЄС за 2015-2024 рр. (рис. 4).

Найвищі значення сформувалися в економіках, де поєднуються стійкий зовнішній баланс, контрольована інфляція та відносно стабільний ринок праці. До цієї групи належать Мальта, Данія, Нідерланди, Німеччина, Ірландія та Люксембург. Їхні позиції свідчать про наявність більш передбачуваного макроекономічного середовища, що знижує ризики для довгострокових інвестиційних рішень. Середній сегмент охоплює країни з помірними значеннями субіндексу, зокрема Австрію, Чехію, Іспанію, Литву, Хорватію, Польщу та

низку інших держав. Для них характерне загальне збереження макроекономічної рівноваги за наявності окремих дисбалансів у динаміці інфляції, безробіття або зовнішнього сектору. Найнижчі, зокрема від'ємні, значення спостерігаються у Греції, Румунії, Кіпрі, Словаччині та Португалії, де інвестиційна привабливість обмежується поєднанням інфляційного тиску, зовнішніх дефіцитів і нестабільності економічного зростання.

Четвертий блок інтегрального оцінювання охоплює ринкову та структурну спроможність економіки. Доцільність його включення до індексу зумовлена тим, що інвестиційна привабливість залежить не лише від поточної макроекономічної стабільності, а й від місткості внутрішнього ринку, рівня купівельної спроможності, відкритості економіки та галузевої структури створення доданої вартості. Узагальнення нормалізованих значень зазначених показників дало змогу оцінити, наскільки країни ЄС здатні формувати ринкові та структурні передумови для залучення інвестицій у виробничі, сервісні, фінансові та цифрово орієнтовані види економічної діяльності (рис. 5).

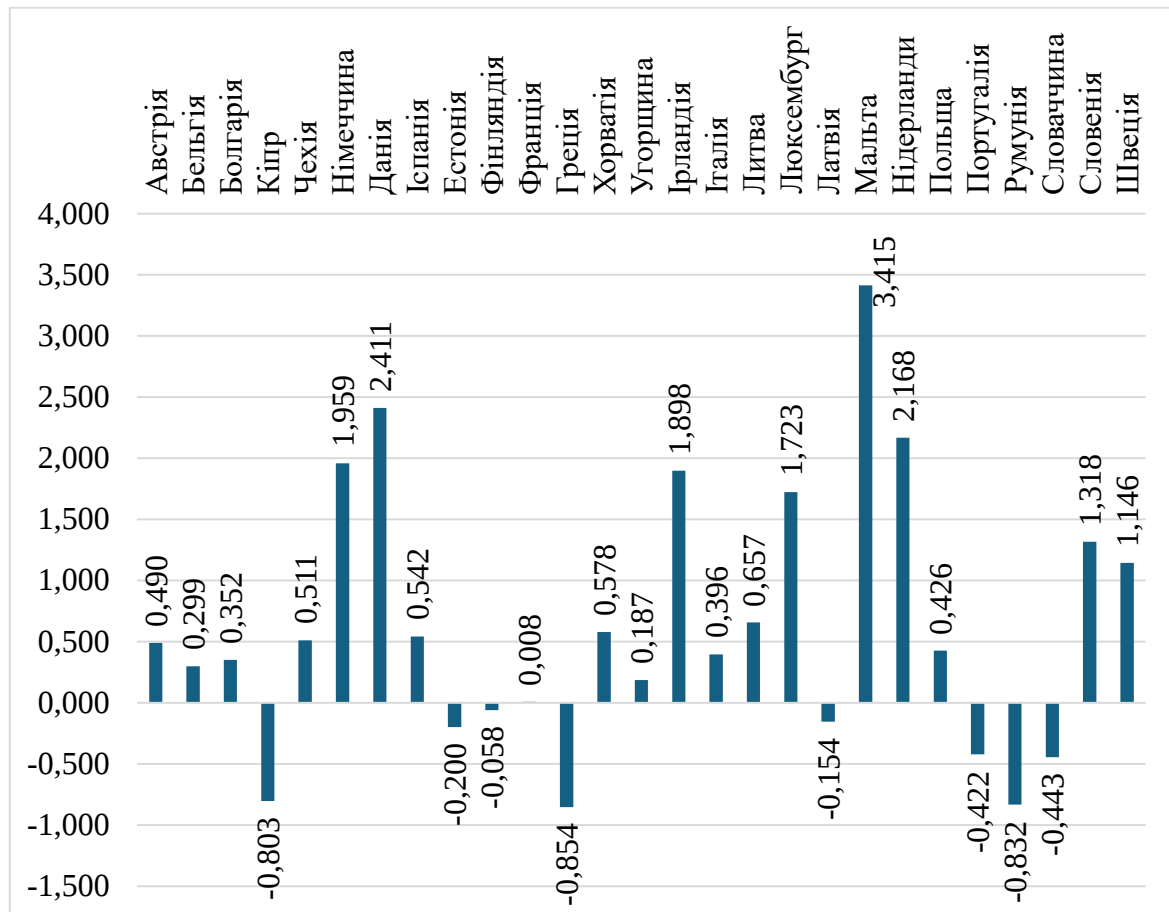

Рис. 4 Узагальнений показник субіндексу 3 «Макроекономічна стабільність» ЄС за 2015-2024 рр.

Джерело: розраховано автором за [18-21].

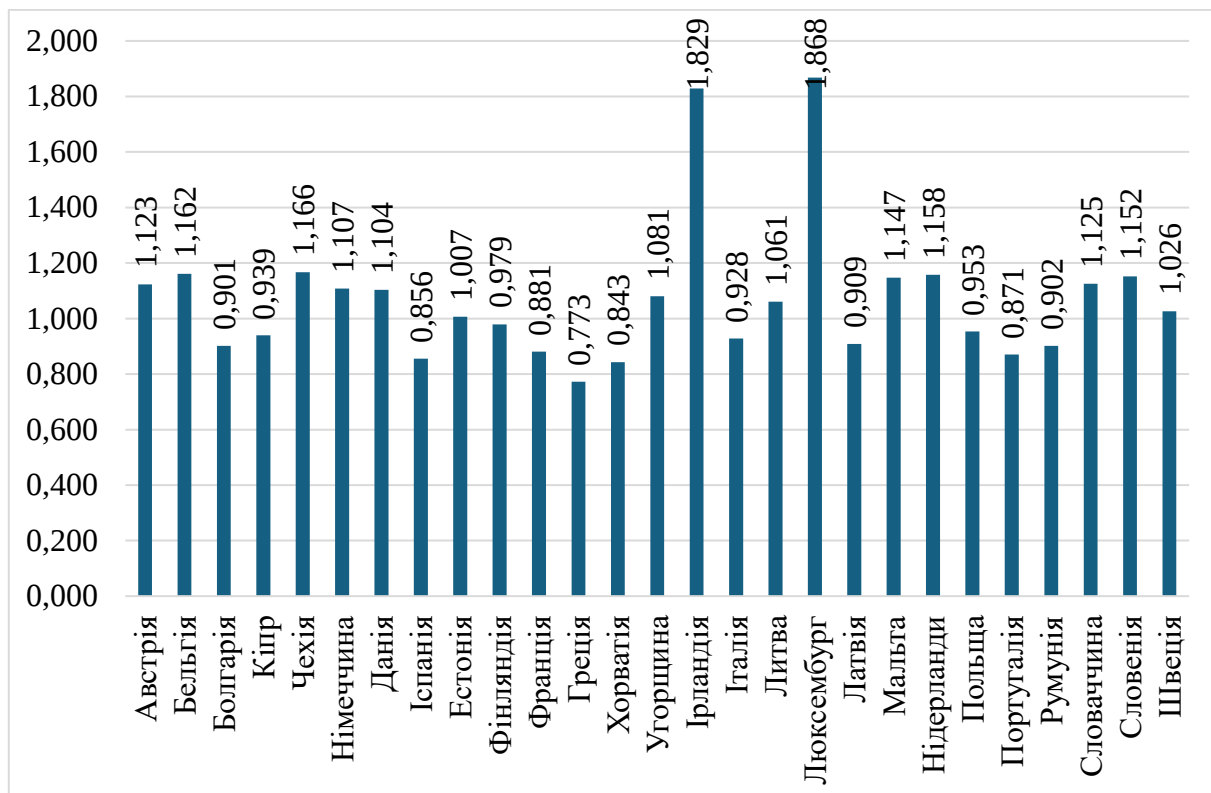

Рис. 5. Узагальнений показник субіндексу 4 «Ринкова та структурна спроможність» ЄС за 2015-2024 рр.

Джерело: розраховано автором за [22-26].

Найвищі значення зосереджені у групі економік, глибоко інтегрованих у глобальні фінансові та виробничі мережі. Лідерські позиції Люксембургу та Ірландії пояснюються високою концентрацією капіталу, значною роллю транснаціональних корпорацій, розвинутими сервісними сегментами та високим рівнем зовнішньоекономічної відкритості.

Високі значення також характерні для Нідерландів, Бельгії, Чехії, Словенії та Мальти. У цих країнах поєднуються відкритість економіки, достатній рівень структурної диверсифікації та сформовані передумови для масштабування інвестиційних проєктів. Середню групу утворюють Німеччина, Данія, Австрія, Естонія, Литва та Угорщина, для яких характерне відносно збалансоване співвідношення виробничої, сервісної та зовнішньоекономічної складових. Нижчі значення субіндексу спостерігаються у Греції, Хорватії, Іспанії, Португалії, Франції, Румунії та Болгарії, де ринкова привабливість обмежується структурними диспропорці-

ями, нижчою інтенсивністю інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості або меншою здатністю економіки до інвестиційного масштабування.

П'ятий блок інтегрального оцінювання охоплює інвестиційно-фінансову інфраструктуру. Його включення до індексу пов'язане з необхідністю врахування фінансової спроможності економіки підтримувати інвестиційні процеси через доступ бізнесу до кредитних ресурсів, рівень внутрішнього капіталоутворення, наявність заощаджень і динаміку загальної інвестиційної активності. Фінансова інфраструктура визначає не лише можливість входження іноземного інвестора на ринок, а й здатність економіки забезпечити подальше функціонування інвестиційних проєктів. Узагальнення цих показників дає можливість оцінити глибину фінансового посередництва, внутрішній ресурс фінансування розвитку та інтенсивність інвестиційних процесів у країнах ЄС (рис. 6).

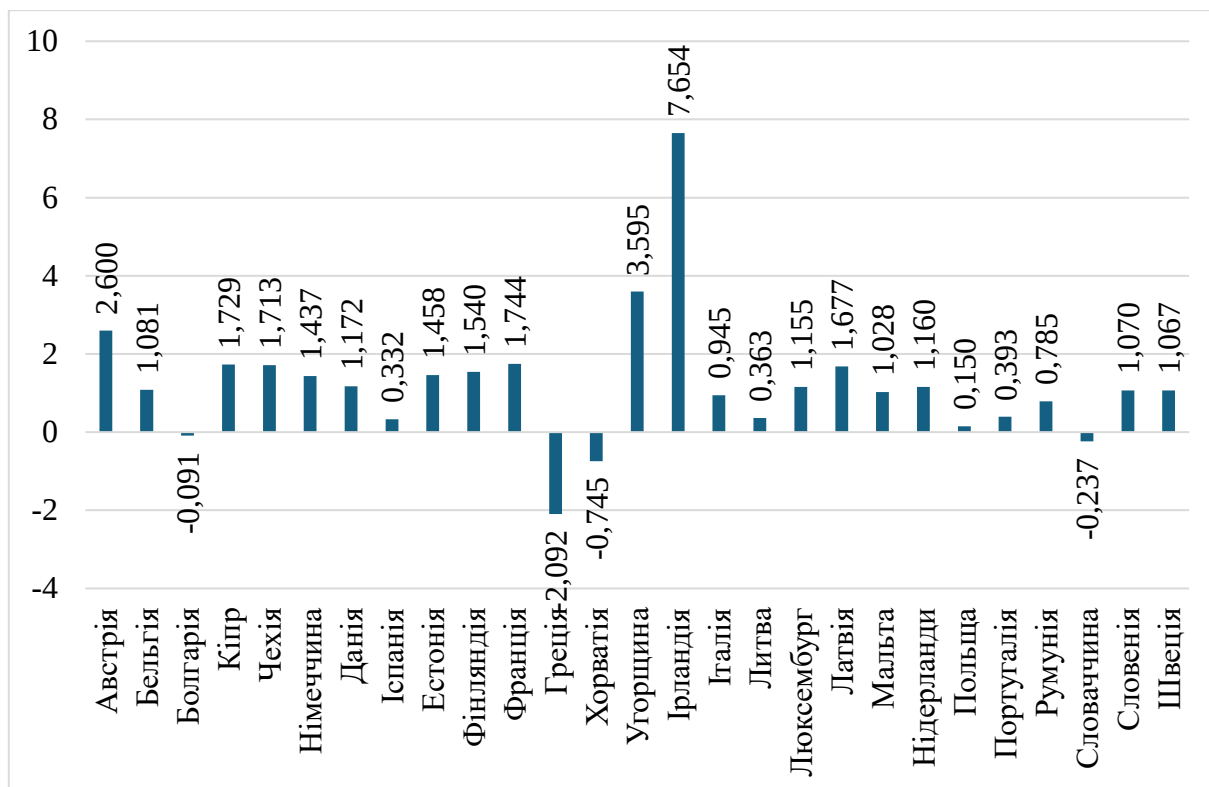

Рис. 6. Узагальнений показник субіндексу 5 «Інвестиційно-фінансова інфраструктура» ЄС за 2015-2024 рр.

Джерело: розраховано автором за [27-29].

Провідну позицію займає Ірландія, що пояснюється високою концентрацією міжнародних фінансових потоків, значною присутністю глобальних корпорацій та специфікою податково-фінансової моделі. Суттєве перевищення її показника над іншими країнами вказує на особливу роль фінансово-корпоративних механізмів у формуванні інвестиційної привабливості окремих економік ЄС. Підвищені значення субіндексу також характерні для Угорщини та Австрії, де фінансова інфраструктура поєднується з активною участю у регіональних інвестиційних потоках. Групу країн зі стабільно високими, але менш екстремальними значеннями фор-

мують Нідерланди, Люксембург, Данія, Швеція, Німеччина, Чехія та Естонія. В цих економіках фінансове посередництво, інвестиційна активність і внутрішній ресурс капіталоутворення створюють відносно сприятливі умови для підтримки інвестиційних процесів.

Середній діапазон охоплює більшість країн ЄС, де фінансова система є функціонально розвинутою, проте менш інтегрованою у глобальні фінансові потоки. Низькі або від'ємні значення Греції, Хорватії, Словаччини та Болгарії свідчать про структурні обмеження фінансового забезпечення інвестиційної діяльності: нижчу ефективність фінансового посередництва, об-

меженість внутрішніх ресурсів капіталоутворення, підвищені ризики та слабшу інституційну підтримку інвестиційних процесів.

Після розрахунку п'яти функціональних субіндексів нормалізовані значення було інтегровано в узагальнений індекс інвестиційної привабливості країн ЄС (рис. 7). Узагальнення результатів за 2015-2024 рр. до-

звولیло визначити середній рівень інвестиційної привабливості кожної країни ЄС у динамічному вимірі. Отримані значення використано для компаративного аналізу країн, виявлення груп із різним характером інвестиційних переваг і обмежень, а також для оцінювання того, які саме складові мають найбільше значення у формуванні позицій окремих економік.

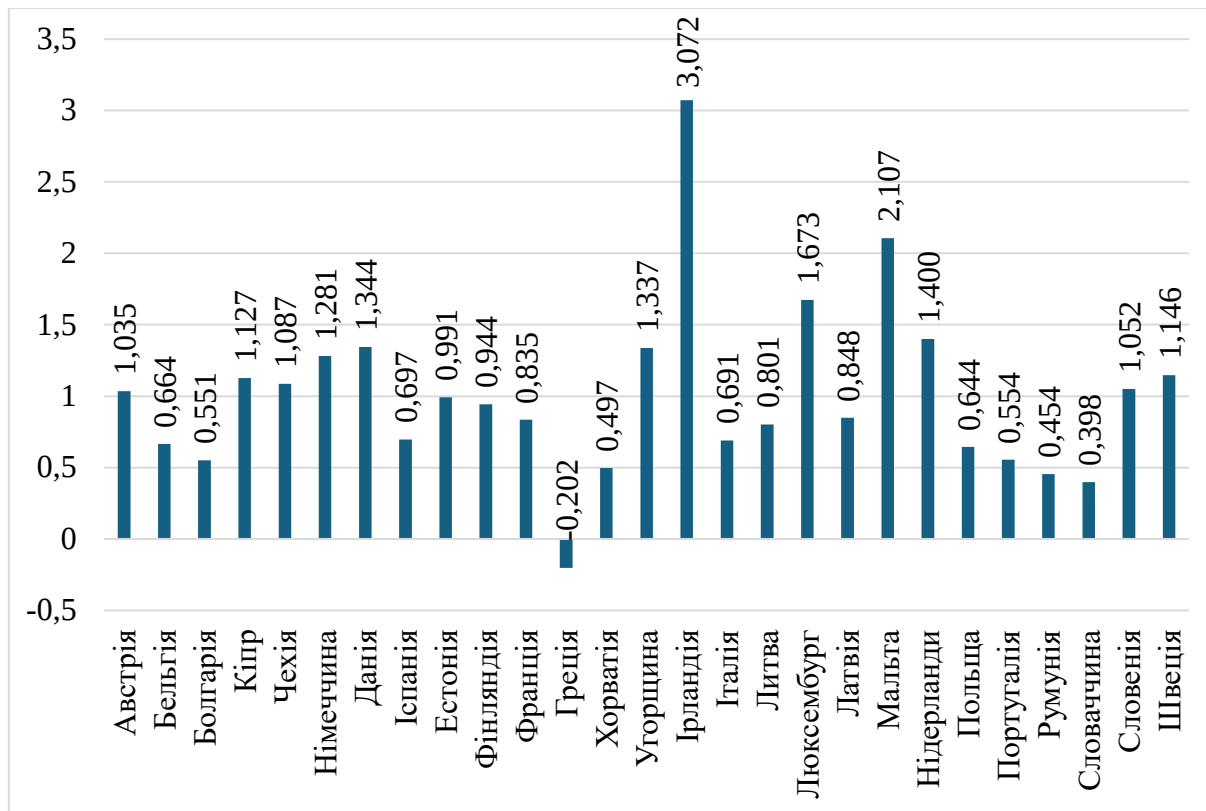

Рис. 7. Узагальнений індекс інвестиційної привабливості ЄС за період 2015-2024 рр.

Джерело: розраховано автором.

Найвищі значення зосереджені у вузькій групі країн, де фактична інвестиційна активність поєднується з розвинутою фінансовою інфраструктурою, високою відкритістю економіки та достатньою інституційною якістю. Абсолютним лідером є Ірландія, позиція якої формується завдяки високій концентрації транснаціонального капіталу, значній ролі глобальних корпорацій і потужному фінансово-інвестиційному компоненту.

До групи країн із високим рівнем інвестиційної привабливості належать Мальта, Люксембург, Данія, Німеччина та Кіпр. Для Мальти, Люксембургу й Кіпру вагоме значення мають відкритість економіки та інтенсивність міжнародних потоків капіталу, тоді як позиції Данії та Німеччини більшою мірою ґрунтуються на інституційній стійкості, макроекономічній стабільності та розвиненості фінансового середовища. Відмінність між цими країнами свідчить про наявність різних моделей формування інвестиційної привабливості: фінансово-хабової, інституційно-стабільної та змішаної.

Другий рівень формують Нідерланди, Швеція, Словенія, Австрія, Чехія та Естонія. Їх інвестиційна привабливість не має настільки виражених екстремальних

значень, як у країнах-лідерах, проте базується на більш збалансованому поєднанні інституційної якості, структурної спроможності, макроекономічної стабільності та фінансової розвиненості. Саме ця група демонструє найбільш стійкий профіль інвестиційного середовища без надмірної залежності від окремого фактору.

Середній сегмент охоплює більшість країн ЄС, зокрема Італію, Іспанію, Францію, Литву, Латвію, Польщу та Португалію. Для цих економік характерна часткова реалізація інвестиційних переваг за наявності окремих обмежень. У частині країн стримувальними чинниками виступають макроекономічні дисбаланси або недостатня фінансова глибина, в інших, нижча динаміка фактичного залучення ПІІ чи структурні особливості економіки. Середній рівень індексу не означає низької інвестиційної привабливості, а вказує на нерівномірність розвитку її окремих складових.

Найнижчі значення інтегрального індексу зафіксовано в Греції, Словаччині, Румунії, Болгарії та Хорватії. Інвестиційна привабливість цих країн стримується комбінацією макроекономічних дисбалансів, більш слабкої інституційної якості, нижчої фінансової спроможності та меншої стійкості інвестиційної активно-

сті. Наявність окремих позитивних параметрів не компенсує системних обмежень, що знижують узагальнену позицію цих економік у межах європейського інвестиційного простору.

Отримані результати підтверджують доцільність інтегрального оцінювання інвестиційної привабливості країн ЄС, поєднання п'яти функціональних субіндексів дає змогу виявити не лише рівень інвестиційної привабливості, а й джерела його формування: фактичну інвестиційну активність, інституційну якість, макроекономічну стійкість, структурний потенціал і фінансову спроможність економіки.

Висновки. Автором удосконалено методику розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн ЄС, яка полягає у поєднанні результативних показників фактичного залучення іноземного капіталу з параметрами інституційної якості, макроекономічної стійкості, структурного потенціалу та фінансової спроможності економіки. На відміну від підходів, орієнтованих переважно на аналіз обсягів ПІІ або окремих детермінант інвестиційного середовища, запропонована методика забезпечує багаторівневу діагностику інвестиційної привабливості та дозволяє оцінювати країни ЄС не лише за підсумковим індексом, а й за функціональними складовими його формування.

Побудований інтегральний індекс охоплює п'ять субіндексів: реалізовану інвестиційну активність, нормативно-інституційне середовище інвестування, макроекономічну стабільність, ринкову та структурну спроможність, інвестиційно-фінансову інфраструктуру. Розрахунок за 2015-2024 рр. засвідчив суттєву диференціацію країн ЄС за рівнем інвестиційної привабливості. Лідерські позиції сформувалися у країнах, де інтенсивне залучення іноземного капіталу поєднується з розвинутою фінансовою інфраструктурою, високою відкритістю економіки та достатньою інституційною якістю. Найвищі значення інтегрального індексу характерні для Ірландії, Мальти, Люксембургу, Данії, Німеччини та Кіпру.

Результати структурної декомпозиції показали, що висока інвестиційна привабливість у межах ЄС формується за різними моделями. Для малих відкритих економік і фінансових хабів вирішальне значення мають

транснаціональні потоки капіталу, фінансова глибина та зовнішньоекономічна відкритість. Для інституційно зрілих економік Північної та Західної Європи більш вагомими є стабільність регуляторного середовища, макроекономічна передбачуваність і збалансованість фінансової системи. Країни середнього сегмента демонструють часткову реалізацію інвестиційних переваг за наявності окремих інституційних, макроекономічних або фінансових обмежень. Найнижчі значення інтегрального індексу зафіксовано у країнах, де інвестиційна привабливість стримується комбінацією макроекономічних дисбалансів, нижчої інституційної якості, менш розвинутої фінансової інфраструктури та нестійкої інвестиційної активності. До цієї групи належать Греція, Словаччина, Румунія, Болгарія та Хорватія. Їх позиції підтверджують, що окремі позитивні параметри інвестиційного середовища не компенсують системних обмежень, які одночасно проявляються у кількох функціональних складових індексу.

Практична цінність запропонованої методики полягає у можливості здійснювати компаративну оцінку інвестиційного середовища країн ЄС, визначати джерела їх інвестиційних переваг і обмежень, а також обґрунтовувати типологію країн за характером поєднання результативних, інституційних, макроекономічних, структурних і фінансових параметрів. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на поглиблення декомпозиції інвестиційної привабливості з урахуванням цифрової трансформації, інноваційної спроможності та параметрів конвергенції України до інвестиційного середовища ЄС.

Декларація про використання ШІ. Під час підготовки статті було використано окремі інструменти штучного інтелекту та цифрові сервіси допоміжного характеру. Grammarly застосовувався для перевірки правопису, граматики та стилістичного редагування окремих фрагментів тексту, Gemini використовувався для технічної допомоги під час оформлення списку джерел відповідно до бібліографічних стандартів, а також для перекладу англійської мови. Автор несе повну відповідальність за науковий зміст, достовірність даних, коректність бібліографічного опису, результати дослідження та сформульовані висновки.

Список використаних джерел:

1. Groh A. P., Wich M. A Composite Measure to Determine a Host Country's Attractiveness for Foreign Direct Investment. IESE Business School Working Paper. 2009. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1550717>
2. Maza A., Villaverde J. A New FDI Potential Index: Design and Application to the EU Regions. European Planning Studies. 2015. Vol. 23, № 12. Pp. 2535-2565. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1020771>
3. Dell'Anno R., Strat V. A. The Potential of the EU Economies in Attracting FDI – A Composite Index Based Approach. Journal of Applied Quantitative Methods. 2018. Vol. 13, No. 4. Pp. 24-40. URL: https://mpr.a.ub.uni-muenchen.de/93384/1/MPRA_paper_93384.pdf (дата звернення: 02.05.26).
4. Murat M., Pirotti T. The Attractiveness of Countries for FDI. A Fuzzy Approach. Fuzzy Economic Review. 2010. Vol. 15, No. 2. Pp. 43-61. URL: <https://ideas.repec.org/p/mod/recent/055.html> (дата звернення: 02.05.26).
5. Bruneckiene J., Jucevicius R., Zykiene I., Rapsikevicius J., Lukauskas M. Assessment of Investment Attractiveness in European Countries by Artificial Neural Networks: What Competences Are Needed to Make a Decision on Collective Well-Being? Sustainability. 2019. Vol. 11, No. 24. Article 6892. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11246892>
6. Alon I., Bretas V. P. G., Sclip A., Paltrinieri A. Greenfield FDI Attractiveness Index: A Machine Learning Approach. Competitiveness Review. 2022. Vol. 32, No. 7. Pp. 85-108. DOI: <https://doi.org/10.1108/CR-12-2021-0171>
7. Sorcaru S. L., Nuta F. M., Topliceanu S. C., Ambrozic A. M. Measuring the FDI Attractiveness in the EaP

Countries from an Institutional Perspective. *Journal of Business Economics and Management*. 2023. Vol. 24, No. 6. Pp. 1019-1041. DOI: <https://doi.org/10.3846/jbem.2023.20652>

8. Kasaeva J. Developing the Methodology of Assessing the Potential of Countries to Attract Foreign Direct Investment. *Marketing and Management of Innovations*. 2019. No. 4. Pp. 292-307. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-23>

9. Moskalenko B., Lyulyov O., Pimonenko T. The Investment Attractiveness of Countries: Coupling Between Core Dimensions. *Forum Scientiae Oeconomia*. 2022. Vol. 10, No. 2. Pp. 153-172. DOI: https://doi.org/10.23762/FSO_VOL10_NO2_8

10. Яськов Є. О., Смесова В. Л. Ринок міжнародних рейтингових агентств та підходи до оцінювання інвестиційної привабливості країни. *Академічний огляд*. 2023. № 1(58). С. 270-283. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-1-58-20>

11. Foreign Direct Investment, Net Inflows (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

12. Foreign Direct Investment: Inward and Outward Flows and Stock, Annual. UNCTADstat Data Centre. URL: <https://unctadstat.unctad.org/datacentre/dataviewer/US.FdiFlowsStock> (дата звернення: 02.05.26).

13. GDP (Current US\$). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> (дата звернення: 02.05.26).

14. Foreign Direct Investment, Net Inflows (BoP, Current US\$). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD> (дата звернення: 02.05.26).

15. Population, Total. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (дата звернення: 02.05.26).

16. Gross Fixed Capital Formation (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.FTOT.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

17. Worldwide Governance Indicators. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators> (дата звернення: 02.05.26).

18. GDP Growth (Annual %). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG> (дата звернення: 02.05.26).

19. Inflation, Consumer Prices (Annual %). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG> (дата звернення: 02.05.26).

20. Unemployment, Total (% of Total Labor Force) (Modeled ILO Estimate). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

21. Current Account Balance (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

22. GDP per Capita, PPP (Constant 2021 International \$). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.KD> (дата звернення: 02.05.26).

23. Trade (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

24. Manufacturing, Value Added (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

25. Bulgaria – Manufacturing, Value Added (% of GDP). Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/bulgaria/manufacturing-value-added-percent-of-gdp-wb-data.html> (дата звернення: 02.05.26).

26. Services, Value Added (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TOTL.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

27. Domestic Credit to Private Sector (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/FS.AST.PRVT.GD.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

28. Gross Savings (% of GDP). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNS.ICTR.ZS> (дата звернення: 02.05.26).

29. Gross Capital Formation (Annual % Growth). World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.KD.ZG> (дата звернення: 02.05.26).

References:

1. Groh, A. P., & Wich, M. (2009). A composite measure to determine a host country's attractiveness for foreign direct investment. IESE Business School Working Paper. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1550717>

2. Maza, A., & Villaverde, J. (2015). A new FDI potential index: Design and application to the EU regions. *European Planning Studies*, 23(12), 2535-2565. <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1020771>

3. Dell'Anno, R., & Strat, V. A. (2018). The potential of the EU economies in attracting FDI – A composite index based approach. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 13(4), 24-40. https://mp.ra.ub.uni-muenchen.de/93384/1/MPRA_paper_93384.pdf

4. Murat, M., & Pirotti, T. (2010). The attractiveness of countries for FDI: A fuzzy approach. *Fuzzy Economic*

Review, 15(2), 43-61. <https://ideas.repec.org/p/mod/recent/055.html>

5. Bruneckiene, J., Jucevicius, R., Zykiene, I., Rapsikevicius, J., & Lukauskas, M. (2019). Assessment of investment attractiveness in European countries by artificial neural networks: What competences are needed to make a decision on collective well-being? *Sustainability*, 11(24), Article 6892. <https://doi.org/10.3390/su11246892>

6. Alon, I., Bretas, V. P. G., Sclip, A., & Paltrinieri, A. (2022). Greenfield FDI attractiveness index: A machine learning approach. *Competitiveness Review*, 32(7), 85-108. <https://doi.org/10.1108/CR-12-2021-0171>

7. Sorcaru, S. L., Nuta, F. M., Topliceanu, S. C., & Ambrozie, A. M. (2023). Measuring the FDI attractiveness in the EaP countries from an institutional perspective. *Journal of Business Economics and Management*, 24(6), 1019-1041. <https://doi.org/10.3846/jbem.2023.20652>

8. Kasaeva, J. (2019). Developing the methodology of assessing the potential of countries to attract foreign direct investment. *Marketing and Management of Innovations*, (4), 292-307. <https://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-23>

9. Moskalenko, B., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2022). The investment attractiveness of countries: Coupling between core dimensions. *Forum Scientiae Oeconomia*, 10(2), 153-172. https://doi.org/10.23762/FSO_VOL10_NO2_8

10. Yaskov, Ye. O., & Smiesova, V. L. (2023). Rynok mizhnarodnykh reitynhovykh ahentstv ta pidkhody do otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti krainy [The market of international rating agencies and approaches to assessing the investment attractiveness of a country]. *Akademichnyi Ohliad*, 1(58), 270-283. <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-1-58-20> [in Ukrainian].

11. World Bank. (July 6, 2026). Foreign direct investment, net inflows (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>

12. UNCTADstat Data Centre. (July 6, 2026). Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual. <https://unctadstat.unctad.org/datacentre/dataviewer/US.FdiFlowsStock>

13. World Bank. (July 6, 2026). GDP (current US\$). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

14. World Bank. (July 6, 2026). Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>

15. World Bank. (July 6, 2026). Population, total. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>

16. World Bank. (July 6, 2026). Gross fixed capital formation (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.FTOT.ZS>

17. World Bank. (n.d.). Worldwide Governance Indicators. Retrieved July 6, 2026, from <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>

18. World Bank. (July 6, 2026). GDP growth (annual %). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

19. World Bank. (July 6, 2026). Inflation, consumer prices (annual %). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>

20. World Bank. (July 6, 2026). Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>

21. World Bank. (July 6, 2026). Current account balance (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS>

22. World Bank. (July 6, 2026). GDP per capita, PPP (constant 2021 international \$). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.KD>

23. World Bank. (July 6, 2026). Trade (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS>

24. World Bank. (July 6, 2026). Manufacturing, value added (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS>

25. Trading Economics. (July 6, 2026). Bulgaria - Manufacturing, value added (% of GDP). <https://tradingeconomics.com/bulgaria/manufacturing-value-added-percent-of-gdp-wb-data.html>

26. World Bank. (July 6, 2026). Services, value added (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NV.SRV.TOTL.ZS>

27. World Bank. (July 6, 2026). Domestic credit to private sector (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/FS.AST.PRVT.GD.ZS>

28. World Bank. (July 6, 2026). Gross savings (% of GDP). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNS.ICTR.ZS>

29. World Bank. (July 6, 2026). Gross capital formation (annual % growth). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.KD.ZG>

Дата надходження статті: 21.05.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 11.06.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.07.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.